

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/20232-5-8>**Войтенко А.С.**здобувач другого рівня вищої освіти,
Придніпровська академія будівництва та архітектури**Свічкач Н.М.**кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри девелопменту нерухомості, обліку та маркетингу,
Придніпровська академія будівництва та архітектури

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ БІЗНЕС-ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглянуто особливості ведення бухгалтерського обліку та складання бізнес-звітності під час воєнного часу на території України. Розглянуто основні проблеми з якими зіткнулись підприємства під час ведення господарської діяльності у стані війни. Досліджено вплив війни на здатність забезпечення організації бухгалтерського обліку. Розглянуто проблематику виконання принципу безперервності в умовах воєнного часу. Наведено основні чинники, що впливають на оцінку принципу безперервності. Розглянуто економічні наслідки війни на подання фінансової звітності. Наведено нормативно-правові документи, що прийняв уряд для роз'яснення ситуацій пов'язаних з повномасштабним вторгнення росії на територію України. Розглянуто поділ платників податків на 3 категорії у воєнний час. Наведено строки сплати податків для кожної з 3-х категорій платників податків. Досліджено відповідальність за несвоєчасну подачу фінансової звітності та сплати податків. Розглянуто проблему масового безпідставного блокування податкових накладних з жовтня місяця 2022 року. Наведено критерії ризикованості платників податку. Досліджено вплив коливань валютних курсів, що виникли в результаті повномасштабного вторгнення росії, на підприємства. Наведено шляхи вирішення проблемних питань щодо ведення обліку, подання звітності та сплати податків на рівні держави та суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану.

Ключові слова: бухгалтерський облік, бізнес-звітність, принцип безперервності, податкова звітність, податкові накладні, фінансова звітність.

Voitenko Anastasiia, Svichkar Nataliia

Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

FEATURES OF ACCOUNTING AND BUSINESS REPORTS UNDER THE CONDITIONS OF MILITARY STATE

The consequences of Russia's military invasion of the territory of Ukraine covered all spheres of life and significantly affected the business. The situation develops quickly and sometimes unpredictably – to the management companies need to constantly assess the impact of the situation on the business for further preparation reliable financial reporting and making correct and timely management decisions. The article highlights the impact of the war on the accounting system in Ukraine. The article examines the peculiarities of accounting and financial reporting during wartime on the territory of Ukraine. The main problems faced by enterprises during the conduct of economic activity in the state of war are considered. The impact of the war on the ability to ensure the organization of accounting was studied. The problem of implementing the principle of continuity in wartime conditions is considered. The main factors influencing the assessment of the principle of continuity are given. The economic consequences of the war on the presentation of financial statements are considered. The regulatory and legal documents adopted by the government to clarify situations related to the full-scale invasion of Russia into the territory of Ukraine are given. The division of taxpayers into 3 categories during wartime was considered. Tax payment terms for each of the 3 categories of taxpayers are given. Responsibility for untimely submission of financial statements and payment of taxes was investigated. The problem of mass unjustified blocking of tax invoices from October 2022 was considered. The criteria of riskiness of tax payers are given. The influence of exchange rate fluctuations, which arose as a result of the full-scale invasion of Russia, on enterprises was studied. The management is given an explanation of situations that may arise during hostilities and the territories where the enterprise is located. Ways to solve problematic issues related to record keeping, reporting and tax payment at the level of the state and economic entities in the conditions of martial law are provided.

Keywords: accounting, business reporting, going concern principle, tax reporting, tax invoices, financial reporting.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення росії на територію України зумовило значні зміни в економіці країни. Підприємці зіткнулися з

великою кількістю питань з приводу ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Тому з'являється необхідність створення нової нор-

мативно-правової бази бухгалтерського обліку з урахуванням подій, що відбуваються на території нашої країни. Одним із головних завдань є пояснення підприємствам, як діяти в тих чи інших умовах, зумовлених ситуацією в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки з цією проблемою зіткнулися відносно нещодавно, то досліджень на цю тему не багато. Однак до цієї теми у своїх публікаціях звертались Людмила Довгопол [1], Микола Клименко [2], Євген Ріяко [3], Олександр Золотухін [4], Максим Селіщев [5] та інші. Дані публікації містять як теоретичні, так і практичні опрацювання означеної проблематики.

Формування цілей статті. Метою статті – є дослідження шляхів вирішення проблемних питань щодо ведення обліку, подання бізнес-звітності та сплати податків на рівні держави та суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нестабільність політичної та економічної ситуації, що спостерігалася в Україні попередні роки триває і у 2022 році. Протягом останніх років Україна знаходиться у стані політичних та економічних потрясінь. Продовжується збройний конфлікт у районах Донецької та Луганської областей, а з 24.02.2022 року російською федерацією було розпочате повномасштабне вторгнення на територію України. Ці події призвели до зростання рівня інфляції, девальвації національної валюти, зниження ліквідності та різких коливань фінансових ринків. На теперішній час майбутній економічний розвиток України в першу чергу залежить від зовнішніх факторів та від дій внутрішнього характеру, які вживаються урядом, внесення змін до податкової, юридичної та нормативної бази.

За існуючих обставин, подальша нестабільність та повна невизначеність умов здійснення діяльності підприємств може спричинити негативний вплив на результати діяльності та їх фінансовий стан, характер та наслідки якого на поточний момент визначити неможливо. Існує значна невизначеність, що може поставити під сумнів здатність багатьох підприємств продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Ситуація продовжує змінюватися, тому майбутні наслідки точно передбачити неможливо.

Торгово-промислова палата України підтвердила, що обставини з 24 лютого 2022 року до їх офіційного закінчення, є надзвичайними, невідворотними, тобто форс-мажорними [6]. І в цих обставинах зараз живуть і працюють дуже багато підприємств і підприємців і не припиняють своєї діяльності. Певною мірою вони скоротили об'єми та обсяги, але продовжують працювати і це забезпечує життєдіяльність країни. На рис. 1 зображено основні проблеми бухгалтерського обліку, з якими зіткнулись підприємці після повномасштабного нападу росії на територію нашої країни.

Принцип безперервності діяльності – це основоположний принцип складання звітності за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку. В разі не ведення бухгалтерського обліку на безперервній основі певний час відбувається накопичення здійснених господарських операцій, проведення яких потім буде тривалим і коштовним, що вкладається в ємний термін – відновлення бухгалтерського обліку. Воєнні дії поставили під сумнів існування багатьох підприємств, особливо тих, що знаходяться в районах, де ведуться бойові дії.

Рада аудиторської палати України розробила інформаційний лист про облік наслідків війни у фінансовій звітності компаній в Україні. В ньому прописано, що під час складання фінансової звітності компанії повинні розглянути вплив війни на безперервність діяльності та за можливості провести аналіз чутливості кількох можливих сценаріїв, щоб визначити, чи існує суттєва невизначеність щодо здатності компанії продовжувати діяльність на безперервній основі [7]. Це може потребувати додаткового розкриття інформації у фінансовій звітності.

За деяких обставин може виникнути необхідність розглянути доцільність складання звітності на основі принципу безперервності діяльності. Для цього компанія повинна розглянути всю доступну інформацію про вплив цих подій на майбутню діяльність принаймні протягом 12 місяців з дати звітності або після дати підписання фінансової звітності. Але бажаний біль-

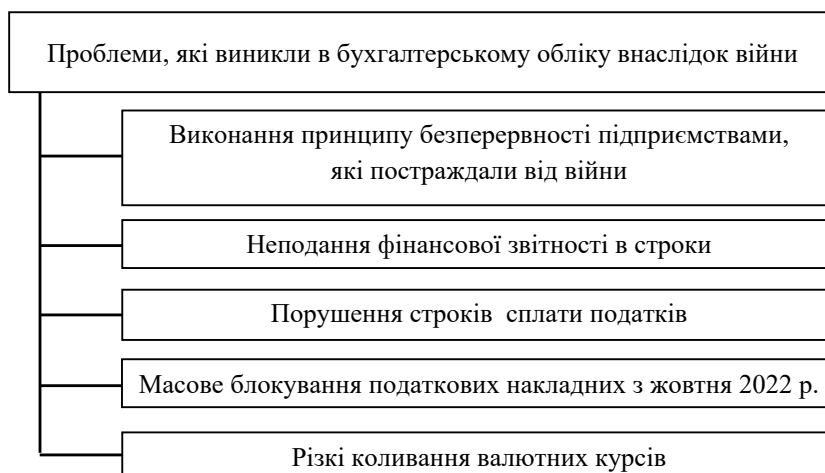

Рис. 1. Проблеми, які виникли в бухгалтерському обліку внаслідок війни на території України

Джерело: складено авторами

ший термін. Цю оцінку безперервності діяльності слід постійно оновлювати до дати затвердження фінансової звітності.

Під час оцінки безперервності діяльності організації враховують такі основні чинники:

- як економічна та геополітична ситуація впливають на виручку та грошові потоки підприємства;
- яка ліквідність та платоспроможність компанії, а також поточна та майбутня прибутковість;
- які є можливі джерела фінансування;
- який фінансовий стан у контрагентів та покупців;
- чи є можливість у банків кредитувати бізнес (які умови кредитних договорів, зміни ставки та пролонгації);

які взаємини у керівництва з банком, орендодавцями виробничих фондів компанії, з лізингодавцями.

Якщо ж після аналізу впливу різних чинників на діяльність підприємства немає впевненості, що компанія зможе працювати безперервно, використовують інші принципи складання звітності, наприклад, складають ліквідаційний баланс.

Економічні наслідки війни безпосередньо впливають на подання фінансової звітності компаній. Підприємства зобов'язані складати фінансову звітність на підставі даних бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на принципах, визначених застосовною концептуальною основою. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власників або уповноваженого органу відповідно до законодавства та установчих документів. Війна може вплинути на здатність забезпечити організацію бухгалтерського обліку та фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій.

Уряд України вирішив прийняти відповідні закони та нормативно-правові акти з метою урегулювання питання підготовки та подання фінансової звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни. Тож згідно з Законом України № 2115 від 03.03.2022 р. дозволяється не подавати звітність, не сплачувати податки/збори та не реєструвати податкові накладні/розрахунки коригування тим платникам, які внаслідок воєнних дій не мають такої змоги [8]. На час воєнного стану та протягом шести місяців після його завершення платники звільняються від відповідальності за невиконання таких обов'язків. При цьому від платників не вимагається доведення неможливості подання звітності, сплати податків чи реєстрації податкових накладних, тому фактично всі платники можуть не виконувати свої обов'язки незалежно від можливостей.

В той же час новий закон передбачає поділ усіх платників на три категорії:

- ті, що з моменту введення воєнного стану втратили можливість виконувати свої податкові обов'язки і досі не відновили цієї можливості. Для таких платників нічого не змінилося – як і раніше, вони звільняються від відповідальності за невиконання своїх обов'язків, але зобов'язані їх виконати протягом шести місяців після завершення воєнного стану;
- ті, що втрачали можливість виконувати свої податкові обов'язки, а потім відновили таку можливість. Такі платники зобов'язані подати звітність, сплатити податки/збори та зареєструвати податкові накладні/

розрахунки коригування протягом 60 днів з моменту відновлення такої можливості;

– ті, що зберігали можливість виконувати свої податкові обов'язки протягом усього часу воєнного стану [8].

У такому разі платники зобов'язані виконати свої обов'язки за період з 24.02.2022 р. до 27.05.2022 р. (з моменту набрання чинності Закону № 2260) у такі строки [9]:

- 1) зареєструвати податкові накладні – до 15 липня 2022 року;
- 2) подати податкову звітність – до 20 липня 2022 року;
- 3) сплатити податки та збори – до 31 липня 2022 року.

Перейдемо до питання сплати податків. Підприємства, які розташовані в зоні бойових дій і, відповідно, в яких немає можливості виконувати свої податкові обов'язки мають сплатити податки в продовж 6 місяців після скасування воєнного стану. Тоді постає питання, як повинні сплачувати податки підприємства, що знаходяться в інших регіонах. Що буде за несвоєчасну сплату податків для цих підприємств?

Платники податків, які мають можливість своєчасно виконувати податкові обов'язки, звільнятимуться від відповідальності за несвоєчасне їх виконання щодо:

- строків сплати податків та зборів за звітні періоди: 2021 рік, I квартал 2022 року, травень 2022 року за умови їх сплати не пізніше 31 серпня 2022 року;
- строків сплати грошових зобов'язань, визначених податковими органами, граничний строк сплати яких припадає на період починаючи з 24 лютого 2022 року до 1 червня 2022 року, за умови їх сплати не пізніше 31 серпня 2022 року [9].

У разі звільнення платника податків від відповідальності із зазначених вище підстав, податкові повідомлення-рішення, якими були визначені йому штрафні санкції, пеня за несвоєчасне виконання таких податкових обов'язків, вважатимуться скасованими (відкликаними).

Також для платників податків, які мають можливість своєчасно виконувати податкові обов'язки, відновлюється перебіг строків, визначених податковим та іншим законодавством, щодо:

- дотримання строків реєстрації податкових накладних, розрахунків коригування до них в Єдиному реєстрі податкових накладних, подання звітності, сплати податків та зборів;
- строків здійснення заходів з погашення податкового боргу суб'єктів господарювання.

Одним з найпроблемніших питань для підприємств з приводу податків, стало масове та безпідставне блокування податкових накладних Державною податковою службою та відмова приймати таблиці платника податку. Для оскарження незаконних дій контролюючого органу потрібно пройти тривалі процедури, які необхідні для захисту власних інтересів у судах. Випадки блокування податкових накладних збільшились в жовтні 2022 році після того, як набув чинності оновлений Порядок зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування (РК), запроваджений постановою Кабміну № 1154 [10]. Зокрема, в документі міститься вимога зупинення реєстрації податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових

накладних, у разі, якщо платник податків відповідає хоча б одному з передбачених постановою критеріїв ризиковості. Критерії оцінки ризиковості платника податку представлені в табл. 1.

Ці нововведення призвели до неможливості нормальної діяльності підприємств через масові відмови у реєстрації податкових накладних. Більшість блокувань були нелогічними і створювали перешкоди для чесного бізнесу і не мали ніякого ефекту для руйнування схем ухилення від оподаткування податком на додану вартість.

На сьогоднішній день додаткового ускладнення проблемі блокування податкових накладних надають тривалі відключення електроенергії у державі, перервані ланцюжки постачання сировини та продукції через військові дії на окремих територіях, закриття публічних реєстрів податкової служби, зокрема реєстру платників податку на додану вартість, обмежений час роботи сервісів ДПС для реєстрації ПН.

З початку війни курс іноземної валюти на ринку України почав зростати значними темпами. Це не могло не позначитись на підприємствах. В випадках значного збільшення курсу валют відповідно до МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» потрібно переоцінювати монетарні статті в іноземній валюті, застосовуючи спот-курс [12]. За мирних часів популярним було застосування як спот-курсу офіційного курсу НБУ. Це було дуже зручно, адже він єдиний для всіх суб'єктів ринку, не залежить від того, у якій установі здійснюють операцію, він не змінюється протягом дня й немає різниці між курсами купівлі та продажу. Насправді ж спот-курс – це комерційний курс, за яким компанія може валюту продати (у випадку активів) або купити (у випадку зобов'язань). Донедавна суттєвих різниць не було, тож багато укладачів звітності застосовували офіційний курс як найбільш зручний. Але за суттєвих різниць деяким компаніям, можливо, доведеться переглядати підходи.

Для узагальнення інформації було складено табл. 2, в якій представлено шляхи вирішення проблемних питань щодо ведення обліку, подання звітності та сплати податків на рівні держави та суб'єктів господа-

рювання в умовах воєнного стану. Отже, не дивлячись на те, що війна зруйнувала багато планів підприємств щодо бізнесу, українські підприємства продовжують працювати та пристосовуватися до умов сьогодення. Державі як ніколи потрібна підтримка для стабілізації економіки, а найкраща підтримка з боку бізнесу – це вчасно сплачені податки.

Висновки. У такий складний для підприємців час український уряд прийняв закони та постанови, які регулюють порядок складання та подання фінансової звітності та інших документів під час воєнного стану. Отже, проаналізувавши ряд нормативно-правових документів можна зробити висновок, що платникам податків, які внаслідок воєнних дій не мають змоги подавати звітність, реєструвати податкові накладні/розрахунки коригування та сплачувати податки, дозволяється не виконувати всі ці дії. Більш того, на час воєнного стану та протягом шести місяців після його завершення, вони звільняються від відповідальності за невиконання таких обов'язків. При цьому від платників не вимагається доведення неможливості подання звітності, сплати податків чи реєстрації податкових накладних.

Для платників податків, які все ж таки мають можливість своєчасно виконувати податкові обов'язки, звільнятимуться від відповідальності за несвоєчасне їх виконання щодо строків сплати податків та зборів за такі звітні періоди як 2021 рік, I квартал 2022 року, травень 2022 року але за умови їх сплати не пізніше 31 серпня 2022 року. Також для таких платників податків відновлюється перебіг строків, визначених податковим та іншим законодавством, щодо дотримання строків реєстрації податкових накладних, розрахунків коригування до них в Єдиному реєстрі податкових накладних, подання звітності, сплати податків та зборів та строків здійснення заходів з погашення податкового боргу суб'єктів господарювання.

Завдяки таким діям держави питань з приводу ведення бухгалтерського обліку на підприємствах під час війни стає дедалі менше. Завдяки тому, що бізнес продовжує працювати та сплачувати податки державі, наша країна впевнено йде до перемоги.

Таблиця 1

Критерії оцінки ризиковості платника податку

№	Платник ПДВ отримує статус ризикового платника, якщо в контролюючому органі наявна наступна інформація:
1	Платника ПДВ зареєстровано на підставі недійсних (втрачених, загублених) і підроблених документів
2	Платника ПДВ зареєстрували в органах державної реєстрації фізособи з подальшим переданням (оформленням) у володіння чи управління неіснуючим, померлим, безвісти зниклим особам
3	Платника ПДВ зареєстрували в органах державної реєстрації фізособи, що не мали наміру провадити фінансово-господарської діяльності або здійснювати повноваження
4	Платника ПДВ зареєстровано і він провадить фінансово-господарську діяльність без відома та згоди його засновників і призначених у законному порядку керівників
5	Платника ПДВ – юридична особа не має відкритих рахунків у банківських установах, крім рахунків в органах Казначейства
6	Платник ПДВ не подав до контролюючого органу ПДВ-звітність за два останні звітні періоди
7	Платник податку на прибуток підприємства не подав до контролюючого органу фінансову звітність за останній звітний період
8	Наявна податкова інформація, яка стала відома у процесі провадження поточної діяльності під час виконання покладених на контролюючі органи завдань і функцій, що визначає ризикованість здійснення господарської операції, зазначеної в поданій для реєстрації податкових накладні

Джерело: складено авторами за [11]

Таблиця 2

Шляхи вирішення проблемних питань щодо ведення обліку, подання звітності та сплати податків на рівні держави та суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану

№	Проблемне питання	Шляхи вирішення
1	Виконання принципу безперервності \ під час війни	Для оцінки здатності продовжувати діяльність на безперервній основі керівництву компанії бажано зробити такі кроки: 1. Оновити бюджети, бізнес-прогнози та оцінити ступінь чутливості бізнесу до змін з огляду на виявлені фактори ризику та різні можливі сценарії. При цьому компанії важливо розглянути принаймні один серйозний, але вірогідний негативний сценарій. 2. Розробити досяжні та реалістичні плани дій в умовах сумнівів щодо безперервної діяльності 3. Підготувати чітке та надійне розкриття інформації у фінансовій звітності, включаючи розкриття інформації щодо невизначеності, виявленої в оцінці безперервності діяльності, якщо це необхідно.
2	Відповідальність за несвоєчасне подання фінансової звітності	Підприємства, які не в змозі виконувати свої податкові обов'язки і не можуть її відновити через бойові дії, звільняються від відповідальності, але зобов'язані їх виконати протягом 6 місяців після завершення воєнного стану. Підприємства, які відновили можливість діяльності зобов'язані подати звітність, сплатити податки протягом 60 днів з моменту відновлення такої можливості. Підприємства, які не припинили свою діяльність, зобов'язані виконати свої обов'язки за період з 24.05.2022 р. до 27.05.2022 р.
3	Строки сплати податків	Платники податків, звільняються від відповідальності за несвоєчасне їх виконання щодо строків сплати податків та зборів за звітні періоди: 2021 рік, I квартал 2022 року, травень 2022 року за умови їх сплати не пізніше 31 серпня 2022 року. Для платників податків, які мають можливість своєчасно виконувати податкові обов'язки, відновився перебіг реєстрації податкових накладних, сплати податків та зборів.
4	Блокування податкових накладних	Для зниження випадків блокування податкових накладних потрібно подати таблицю платника податку в Державну податкову службу. Якщо підприємство працює легально, сплачує податки в бюджет країни, то його діяльність не повинна викликати сумніви з приводу прозорості відображення всіх господарських операцій. Якщо ж в свою чергу податкова служба відмовляється від прийняття таблиці, потрібно звертатися в суд з позовом про неправомірні дії зі сторони податкової служби.

Джерело: складено авторами

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Довгопол Л. Як вести бухгалтерський облік в умовах війни: поради від бухгалтерської компанії «Олімп». 2022. *Бізнес Дія*. 2022 р. 13 липня. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/finansi/ak-vesti-buhgalterskij-oblik-v-umovah-vijni-poradi-vid-buhgalterskoi-kompanii-olimp> (дата звернення: 15.01.2023).
2. Клименко М. Бухгалтерський облік під час війни: що буде зі звітністю та як оптимізувати податки. *Юридична газета*. 2022. 1 квітня. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/podatkovya-praktika/buhgalterskiy-oblik-pid-chas-viyni-shcho-bude-zi-zvitnistyu-ta-yak-optimizuvati-podatki.html> (дата звернення: 19.01.2023).
3. Ріяко Є. Безпека бізнесу під час війни: ТОП-10 порад керівнику. *Ліга Закон*. 2022. 25 серпня. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/212816_bezpeka-bznesu-pd-chas-viyni-top-10-porad-kerivniku (дата звернення: 15.01.2023).
4. Золотухін О. Бухгалтерський облік запасів: в мирний час та під час війни. *Дебет-Кредит*. 2022. 6 червня URL: <https://news.dtki.ua/accounting/individual-transactions/76613-buhgalterskii-oblik-zapasiv-v-mirni-cas-ta-pid-cas-viyni> (дата звернення: 19.01.2023).
5. Селіщев М. Бізнес під час війни: що потрібно знати. *Хорошон*. 2022р. 6 травня. URL: <https://horoshop.ua/ua/blog/biznes-vo-vremya-voynu> (дата звернення: 15.01.2023).
6. Повідомлення Торгово-промислової палати України № 2024/02.07.1 від 28.02.2022. *Ліга Закон*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/mus36779>. (Дата звернення: 20.01.2023).
7. Інформаційний лист Аудиторської палати України від 06.05.2022 р. «Розгляд аудитором безперервності діяльності під час аудиту фінансової звітності». URL: <https://document.vobu.ua/doc/12710> (дата звернення: 20.01.2023).
8. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України № 2115-IX від 03.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України № 2260-IX від 12.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>.
10. Про внесення змін до Порядку зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України № 1154 від 12.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1154-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.01.2023).
11. Критерії ризиковості платника податку та критерії ризиковості здійснення операцій, перелік показників, що визначають позитивну податкову історію платника податку. *Державна податкова служба: Офіційний портал*. 2018. 5 листопада. URL: <https://tax.gov.ua/baneryi/zupinennya-reestratsii-pn/print-357077.html> (дата звернення: 23.01.2023).
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21) «Вплив змін валютних курсів», Документ 929_022, поточна редакція – Редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text.

REFERENCES

1. Dovhopol L. (2022) Yak vesty bukhgalterskyi oblik v umovakh viiny: porady vid bukhgalterskoi kompanii «Olimp» [How to do accounting in wartime: advice from an accounting company «Olimp»]. *Biznes Diia*. Available at: <https://business.diia.gov.ua/cases/finansii/ak-vesti-buhgalterskij-oblik-v-umovah-viyni-poradi-vid-buhgalterskoi-kompanii-olimp>.
2. Klymenko M. (2022) Bukhgtalterskyi oblik pid chas viiny: shcho bude zi zvitnistiu ta yak optymizuvaty podatky [Accounting during the war: what will happen to reporting and how to optimize taxes]. *Yurydychna hazeta*. Available at: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatkovy-praktika/buhgalterskyi-oblik-pid-chas-viyni-shcho-bude-zi-zvitnistiu-ta-yak-optimizuvati-podatki.html>.
3. Riiako Ye. (2022) Bezpeka biznesu pid chas viiny: TOP-10 porad kerivnyku [Business security during wartime: TOP 10 tips for managers]. *Liha Zakon*. Available at: https://biz.ligazakon.net/analytics/212816_bezpeka-biznesu-pd-chas-viyni-top-10-porad-kerivnyku.
4. Zolotukhin O. (2022) Bukhgtalterskyi oblik zapasiv: v myrnyi chas ta pid chas viiny [Inventory accounting: in peacetime and wartime]. *Debet-Kredyt*. Available at: <https://news.dtkr.ua/accounting/individual-transactions/76613-buhgalterskii-oblik-zapasiv-v-mirnyi-chas-ta-pid-chas-viyni>.
5. Selishchev M. (2022) Biznes pid chas viiny: shcho potribno znaty [Business during wartime: what you need to know]. *Khoroshop*. Available at: <https://horoshop.ua/ua/blog/biznes-vo-vremya-voyny>.
6. Povidomlennia Torhovo-promyslovoi palaty Ukrainy № 2024/02.07.1 vid 28.02.2022 r. [Notice of the Chamber of Commerce and Industry of Ukraine]. *Liha Zakon*. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/mus36779>.
7. Informatsiinyi lyst Audytorskoi palaty Ukrainy vid 06.05.2022 r. «Rozghliad audytorom bezperernosti diialnosti pid chas audytu finansovoi zvitnosti» [Information letter of the Audit Chamber of Ukraine dated 05/06/2022 "Continuity review by the auditor during the audit of financial statements"]. Available at: <https://document.vobu.ua/doc/12710>.
8. Pro zakhyst interesiv subiektiv podannia zvitnosti ta inshykh dokumentiv u period dii voiennoho stanu abo stanu viiny: Zakon Ukrainy № 2115-IX vid 03.03.2022 r. [On the protection of the interests of the subjects of reporting and other documents during the period of martial law or a state of war]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>.
9. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvosti podatkovoho administruvannia podatkov, zboriv ta yedynoho vnesku pid chas dii voiennoho, nadzvychainoho stanu: Zakon Ukrainy № 2260-IX vid 12.05.2022 r. [On making changes to the Procedure for stopping the registration of a tax invoice/calculation of adjustment in the Unified Register of Tax Invoices]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>.
10. Pro vnesennia zmin do Poriadku zupynennia reestratsii podatkovoi nakladnoi/rozrakhunku koryhuvannia v Yedynomu reiestri podatkovykh nakladnykh: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1154 vid 12.10.2022 r. [On making changes to the Procedure for suspending registration of a tax invoice/calculation of adjustment in the Unified Register of Tax Invoices]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1154-2022-%D0%BF#Text>.
11. Kryterii ryzykovosti platnyka podatku ta kryterii ryzykovosti zdiisnennia operatsii, perelik pokaznykiv, shcho vyznachaiut pozytyvnu podatkovu istoriiu platnyka podatku [Taxpayer risk criteria and transaction risk criteria, a list of indicators that determine a positive tax history of a taxpayer]. Available at: <https://tax.gov.ua/baneryi/zupinennya-reestratsii-pn/print-357077.html>.
12. Mizhnarodnyi standart bukhgtalterskoho obliku 21 (MSBO 21) «Vplyv zmin valiutnykh kursiv», Dokument 929_022, potochna redaktsiia – Redaktsiia vid 01.01.2012 [International Accounting Standard 21 (IAS 21)]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text.